

Så funkar satelliternas banor

Antalet aktiva satelliter runt jorden är snart uppe i 10 000. F&F reder ut var satellitbanorna ligger – och varför.

Av Anders Nilsson och Johan Jarnestad

LÅG OMLOPPSBANA

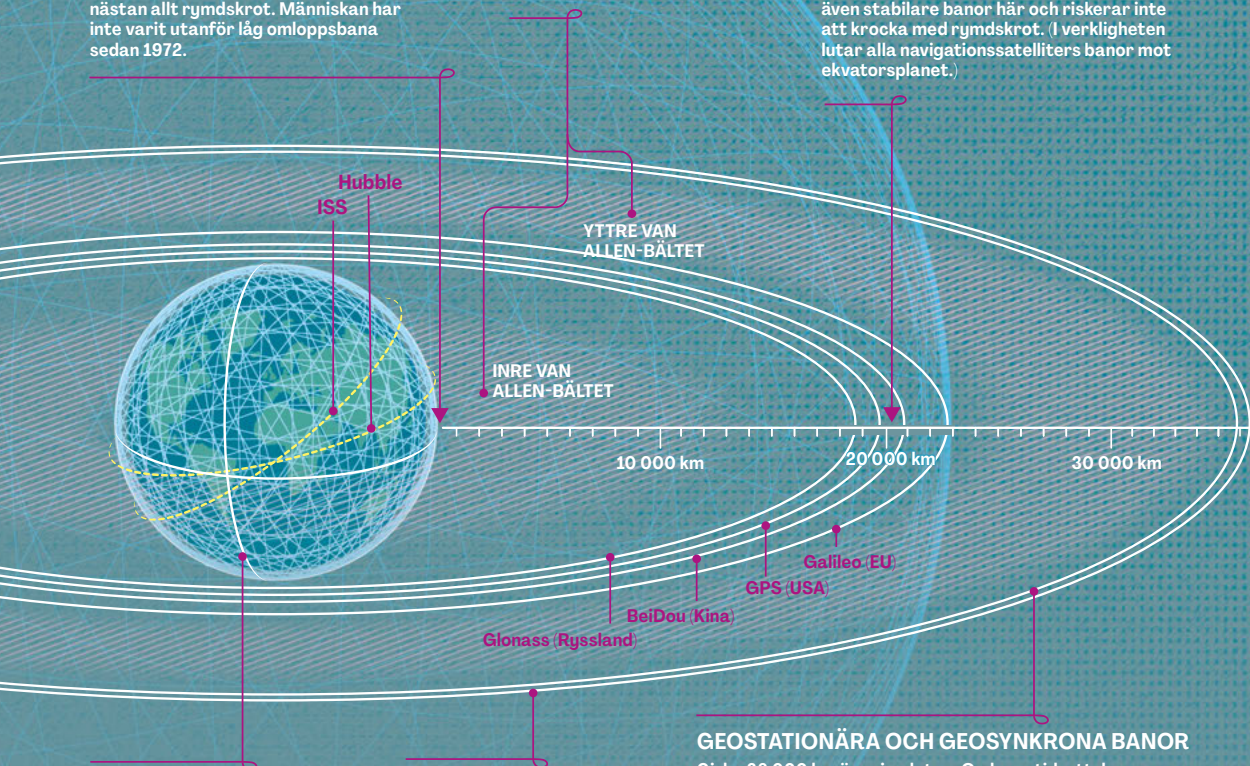
160–2 000 km över jordytan. Omloppstid: $1\frac{1}{2}$ –2 timmar. De flesta satelliter ligger i låg omloppsbana. Här kan jorden observeras i hög upplösning och kommunikation kräver inte starka sändare. Även den internationella rymdstationen ISS finns här – och nästan allt rymdskrot. Människan har inte varit utanför låg omloppsbana sedan 1972.

STRÅLNINGSBÄLTEN

I jordens magnetfält samlas laddade partiklar med hög energi i två breda bälten, de så kallade van Allen-bältena. För att undvika skador på känslig elektronik placeras satelliter sällan här.

NAVIGATIONSSATELLITER

Cirka 20 000 km över jordytan. Omloppstid: cirka 12 timmar. Satellitnavigeringssystem, som GPS, Galileo, Glonass och Beidou, består av cirka 24 satelliter vardera. För att varje satellit ska täcka en stor del av jorden placeras de i hög omloppsbana. Satelliterna får även stabilare banor här och riskerar inte att krocka med rymdskrot. (I verkligheten lutar alla navigationssatelliters banor mot ekvatorsplanet.)

POLÄRA BANOR

En satellit som ska dokumentera hela jordytan kan placeras i så kallad polär bana, nästan vinkelrätt mot ekvatorn. Då kommer den med tiden passera över varje punkt på jorden.

SKROTNING

Satelliter i låg omloppsbana får falla ner mot jorden när de ska skrotas. Geostationära satelliter lyfts i stället ut till en så kallad begravningsbana.

GEOSTATIONÄRA OCH GEOSYNKRONA BANOR

Cirka 36 000 km över jordytan. Omloppstid: ett dygn. Här placeras tv-satelliter och vissa vädersatelliter. Geostationär betyder att satelliten får en fast position på himlen sedd från jorden. Tv-paraboler riktas mot sådana punkter. Om banan har en vinkel mot ekvatorn, inklinat, blir satelliten i stället geosynkron – den står nästan stilla på himlen i öst-västlig riktning men rör sig i nord-sydlig.